

Herman Bang

Håbløse Slægter

imprimatur

»Romanforfatteren bør vide, at han ikke har Ret til at bagtale sin Tid, men Ret til at male den han har, eller han har slet ingen Ret.« . . .

Man vil her kun finde Sandheden om en Mands Karakter og Skæbne, som synes mig et af de fyldigste Udtryk for sin Tids og sit Lands Ånd ...«

OCTAVE FEUILLET: MONSIEUR DE CAMORS.

Indhold

FØRSTE BOG »SOM MAN SÅR —«

Prolog

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.

ANDEN BOG SÆDEN BLOMSTRER

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.
- VI.

TREDIE BOG GOLDE AKS

- I.
- II.
- III.
- IV.

Hvad jeg vil fortælle på disse Blade, er i Brudstykker et Livs Historie. Og jeg vil fortælle det, netop som det er levet uden at lægge til og uden at tage fra; også uden at bekymre mig om, hvorvidt, hvad jeg fortæller, bliver skønt eller ej, eller om det vækker enten Gråd eller Latter.

Hvad jeg mener, kan siges kort.

William Høgs Liv syntes sig levet til Advarsel, kun derfor har jeg nedskrevet den Ulykkeliges Levnetsløb.

FØRSTE BOG

»SOM MAN SÅR —«

Prolog

Det var en gammel Slægt, meget gammel, grå af Ælde i Landet. Stamtavlen fortalte desuden, at den en Gang havde haft Forleninger både på Fyen og Sjælland, men det var rigtig nok længe siden, og i de sidste Par Hundredår var det gået tilbage med Storheden. Adelskabet var gået i Glemme, og Berømmelsen var hendød med Adelskabet. Familien levede ubemærket, nogle drev Handel, andre drev Håndværk, der var vel også studerte Folk imellem, thi Slægten var stor; men intet ragede op, alt var det ganske middelmådigt og stilfærdigt. De fleste havde vel endogså glemt deres store Stammenavn.

Men hen imod Slutningen af det forrige Hundredår kom en enkelt Gren af Ætten til Kræfter. Den ene Linje lod sit Adelsskjold fornye ved Reskript. Den anden nøjedes med at fornye det ved Dåd.

Det var som Jurister, denne Linje udmærkede sig: dens Medlemmer svang sig op til de højeste Poster, høje Titler og Kors fra alle Lande bleve atter Attributer til Navnet. Det var strenge, viljehårde Mænd, som forstod at arbejde, og som vidste, hvad de vilde. De skyldte deres jernflid og deres stærke Hjerner deres Lykke.

Men ved Siden af Dygtigheden, jævnsides med den anstrængte Flid gik i hele Slægten en vis urolig Excentricitet, en Hang til Overdrivelse i alt, som skaffede sig Udslag på forskellig skiftende Vis. Fornyeren af Slægtens

Anseelse var ivrig Pietist, han skrev gudelige Bøger og tugtede sit Legeme med al Slags Poenitentse. Hans Hustru var letsindig og flagrende; hun elskede at give og stjal fra sin Mand for at tilfredsstille sin Lidenskab. Undertiden under den daglige Husandagt lo hun over til Børnene ligesom et Barn og kastede Papirskugler på Tjeneren. Hun skrev også Vers, hvor der var megen Tale om Hyrder og smukke Hyrdinder af noget letfærdige Sæder. Hendes Lidenskaber vare overmåde heftige i alt.

Det var Stamforældrene.

Deres Datter gjorde dem, som det synes, adskillig Sorg. Hvorledes det egentlig har forholdt sig, er ikke godt at sige. Vist er det, at Frøkenen var, hvad man sædvanlig kalder noget let på Tråden. Så blev hun nok forført af en adelig Officer og forskudt af Faderen; men Moderen understøttede dem troligt — de blev siden gifte — indtil de forsvandt i Mørket.

Sønnen gik i Faderens Spor og bragte det lige så vidt. Han havde Faderens Jernflid, hans hurtige Blik og hans Begavelse. Arbejdede desuden med et videre Syn i en yngre Tid. Han gik hæderligt ind i Rækken af de stærke Mænd, som gav Begyndelsen indtil Midten af dette Hundredår dets ejendommelige Præg. Fra Moderen havde han arvet en stærk Uro, han måtte altid være sysselsat, altid have fuldt op at gjøre. Så skrev han Vers i sine ledige Timer; de var ikke gode, men skønt en Minister under Kristian VIII havde en Del at bestille, skrev han så stor en Mængde, at han måtte gemme sine Produktioner i Klædekurve. Han havde også arvet mer fra Moderen: han var lige så ødselt givende som hun og lige så heftig. Desuden var han enanfængelig Mand, der holdt af at ses og nævnes.

Slægtsvåbenet blev broderet på alle Vognpuder, han lod bringe Orden i sin Stamtavle og vilde hæve sin Familie ved at slutte Forbindelse med den »nye« Adel. Heri støttedes han af sin Hustru. Han havde ægtet hende sent som en ansét Mand, og det var vel et Spørgsmål, om den smukke

Kvinde havde ægtet Manden eller Navnet og dets Fremtid. Ikke desto mindre blev Ægteskabet lykkeligt: han ødslede på hendes Hjem en den Gang næsten ukendt Luksus og overdængede hende med Smykker, Silkekjoler og Vers. Det var hans Glæde. Hun modtog alt med den samme Ligevægt og søgte kun at lægge en Dæmper på Excellencens Uro. Hun levede i Håbet om en glimrende Fremtid for sine Børn og frygtede kun for, at Mandens Excentricitet skulde ødelægge alt. Hun græd et helt Døgn, da Ministeren en Gang i Tanker havde skrevet et Kærlighedsdigt midt i en Indberetning til Statsrådet. Men, da Majestæten fandt Historien så morsom, at han gjorde sin Versmager til Storkors, formildedes Fruen igen.

Af deres Børn var Ludvig, den ældste Søn, fremfor alle Faderens Yndling. Han havde også glimrende Evner og meget af den Elegance, som nedarvet Fornemhed skænker. Man kunde sige sig selv, at dette sextenårs Menneske, selv med et ringe Fond af Dygtighed og Handlekraft, vilde bringe det vidt. Der var jo forud arbejdet for ham. Men det viste sig tidlig, at Ludvig hørte til »de store Dygtigheders Sønner« — han var meget svagelig, nervøs, allerede tidlig stærkt melankolsk. Man var ved ham øjensynlig nået til et nyt Stadium i Slægtens Historie.

Kraften var bleven borte, Hjerneerne var ikke længere så stærke. Excentriciteten havde taget Overhånd. Ludvig kendte intet til Middelvejen, han overdrev i alt; samtidig var han endnu mer urolig og jagende end Faderen, han havde intet stort Arbejde at stille op som Bolværk mod sine Luner.

Men Faderen vilde ikke se dette; Sønnens Talenter — han skrev Vers, der var adskillig smukkere end Excellencens — han havde Talent for Sprog, han sang overordentlig smukt, og ingen kunde køre sine Blodsheste elegantere end han — blændede ham, og han lod ham længe skalte, som han vilde. Hans store Forfængelighed ledede ham desuden til at ødsle mer end sædvanlig på Ludvig, der jo havde så rige Midler til at optræde blændende i et vist Liv.

Sønnen rejste meget, deltog hjemme i alt, hvad den fornemme Ørkesløshed foretager sig, gjorde Gjæld, som blev betalt af Excellensen uden Knurren, fuskede lidt med alt og blev tidlig ødelagt på forskjellig Måde. Han blev stadig mere nervøs og mere lidende — hans Melankoli var foruroligende, og den Munterhed, som undertiden afløste den, var ængstelig forceret. Man begyndte at spørge, hvad Ludvig Høg skulde blive til, og beklagede allerede hans Fader.

En Dag kaldte Excellencen Sønnen ind i sit Arbejdsværelse, og der blev talt meget højt og længe. Fruen hørte sin Mands Stemme skriges hæst op og derpå en stærk, langvarig Hulken. .

Det var ud på Efteråret dette skete.

Hele Vinteren læste så Ludvig som en gal Mand, han sov tre Timer i Døgnet og holdt sig om Natten vågen ved at drikke Sherry og sidde med Fødderne i Isvand. Der var noget af Slægtens Arbejdskraft i ham, men han havde ikke dens fysiske Styrke. Den pludselige, overdrevne Flid ødelagde ham yderligere, hans Sundhedstilstand nedbrødes uoprettelig, og hans Evner svækkedes betydeligt.

Imidlertid fik han ved Sommertid juridisk Examen med første Karakter, og Excellencen var tilfreds. Nu kunde han foreløbig rekreere sig; når han så kom hjem, kunde der gøres noget for ham. Ludvig rejste til Paris.

Der var to Sønner foruden Ludvig. Den ene var ret begavet, den anden blev Landmand.

I den Høgske Slægt svækkedes Talentet, Kraften og Jernfliden, Excentriciteten voxede, Lunefuldheden, som var kommen der ind med den versskrivende Stammemoder, Overdrivelsen, som havde ladet Stammefaderen blive en af sin Tids ivrigste Pietister. Hverken Ludvig eller hans Brødre drev det til ret meget. De havde alle levet for tidlig med og vare uden Energi, de levede som Rigmænds Sønner og gik i deres Ungdom op i en marvløs Dilettantisme, der ofte er Sysselsættelse for slappe Slægter. Familien Høg havde

overanstrengt sig, disse Børn vare mærkede af denne Overanstrengelse.

Slapheden i Slægten understøttedes nu tilmed af visse Ejendommeligheder i Tiden.

Ludvigs Ungdom faldt i Slutningen af den æsthetiske Tid herhjemme: Det store Arbejde var gjort, de store Værker skrevne, man hvilede sig, vuggede sig velbehagelig i det hegelske Fantasteri og i den potenserede, poetiske Følsomhed. Politiken begyndte at vågne . . . man talte om Frihed, om Lighed og om Tyrani, det var denne Talen, man kaldte Politik. Alt var Ideer den Gang, Fædrelandet, Friheden, Forfatning, alt, og netop derfor tumlede man så let med det altsammen, Ideer holdte over Virkeligheden ere stumpe Våben, Børn kunne lege med; Realiteter ere farligere at spøge med.

Så kom otte og fyrre. Handlingens År. Der var i Folket Kræfter bag Ordene, det sås, da man måtte tage sig sammen. Folkets Smigrere tog så denne Handling for en Begyndelse, Indvielsen af den nye Tid, måske var den snarere Afslutningen af en gammel, Frugten af den nationale Vækkelse i Hundredårets Begyndelse og af den Hårdførhed, de knappe Tider den Gang havde lært os. Men derom får den Historie dømme, som ikke skrives af Sønner, der have lidt under Fædrenes Vildfarelser.

Krigen otte og fyrre var en Dåd, der i det mindste for nogen Tid holdt oppe, holdt Folket sammen. Hvem der har skabt dette Folk, der kæmpede ved Isted — lad det stå hen lige så vel, som hvem der har skabt den Ånd, som bredte sig efter 64 . . . Historien vil dømme.

Ludvig gik med som Frivillig. Hans Begejstring blussede voldsomt op, og han drog afsted. Han vilde i tre Dage gjerne have givet sit Liv for Fædrelandet, men Dagene blev til Uger, Ugerne til Måneder, uden at han lugtede Krudt. Så kølnedes hans Begejstring, der vel kunde have tilladt ham at dø uden at klage, men som ikke udholdt en kedsommelig Excersits Strabadser. Han blev syg og tog hjem.

Der gik et Par År. Ministeren tog sin Afsked og blev Stiftamtmand, Ludvig vilde ikke søge Embede, han var evig på Baderejser, flakkede Sommer og Vinter hvileløs rundt i Evropa. Faderen ventede. Den næstældste Søn var bleven Borgermester i en lille By på Sjælland, Landmanden havde fået Gård, som man stadig satte til på.

En Sommer i Begyndelsen af Femtierne besluttede Ludvig at blive herhjemme og bo hos Borgermesteren i S. Måske var han træt af at rejse, måske var det pekuniære Hensyn, som tvang ham til at blive hjemme, thi Faderen vilde, han skulde søge Embede, og understøttede ham derfor ikke så rigeligt som før.

Ludvig kedede sig i S. Selskabet i den lille Provinsby kunde ikke tilfredsstille ham, og han var uden Beskæftigelse, der helt kunde optage hans Tid. Under disse Omstændigheder benyttede han sine ledige Timer til at forelske sig. Genstanden for Forelskelsen var en ung Dame fra Omegnen, meget livlig, meget smuk og meget ung. De havde truffet hinanden på Morgenture i Skoven og havde kun talt meget lidt sammen. Stella var atten År, uerfaren og forkælet. Den fem og trettiårige Høg var den eleganteste Mand, hun havde sét, han var akkurat Digter nok til at kunne give sin Kærlighed en strålende Indfatning af formfuldendte, virkelig smukke Vers, og hans Fortid var tilstrækkelig mysteriøs til at lokke med det ukendtes, men anedes Magt.

Da han friede, gav Stella ham sit Ja.

Der blev talt meget om denne Forbindelse, mere end man plejer at tale endogså. De fleste betegnede den som en Mesalliance og beklagede Excellensen, der ikke havde nogen »rigtig« Glæde af sine Børn. Enkelte beklagede Stella: han var meget ældre end hun og havde vistnok ikke mange Kræfter tilbage, hun var ganske ung og frisk. Men hun kom jo ind i en fornem Familie.

Den gamle Læge i S. var meget misfornøjet. »Det er en skidt Historie,« sagde han ved Præstens L'hombrebord om Tirsdagen. »Skidt Historie . . . Folk som Høg burde ikke gifte

sig. Den Linje er færdig, Kraften er opbrugt: denne har Dispositioner til Melankoli, de andre er Drønerter, både Borgermesteren og Landmanden. Ja, det er sgu ikke Spøg for Stakkelen.« Dr. Hermansen satte sig fastere i Stolen, trykkede på Brillerne over Næsen. »Og skulde Kandidaten giftes, burde han s'gu have ta'et en Malkepige, så der var kommet tykt Blod ind i Familien.« — De andre lo. — »Ja det er s'gu min Mening. — For Stella er det Synd og Skam. Hun måtte ha'e en Kraftkarl. Der er Ansats til Brystsyge i Moderens Familie. Det bli'r et rart Roderi, når de Svagheder kommer sammen. — — Men forhåbenlig får den Kavalér da ingen Børn, så dette bli'r sidste Akt . . . Ellers Gud hjælpe Afkommet!«

Og Dr. Hermansen trykkede Brillerne fastere på Næsen og så betænkelig ud.

Excellensen modtog Svigerdatteren uden at blinke, hans Frue var mindre behersket, men Ludvig lod sig ikke sige; om Efteråret fik han Embede og i November stod Brylluppet. Det var 52.

I Ægteskaber, som er sluttet efter så kort et Bekendtskab, er man altid udsat for at tage fejl. Stella havde måske, da hun blev Fru Høg, heller ikke ret vidst, hvad hun gjorde — måske var der nok et og andet, hun savnede, nogen Glød, nogen stærk Hengivelse, muligvis også nogen Styrke. Men hun var meget ung og meget ungdommelig, kendte lidet til Verden og endnu mindre til Kærligheden. I Begyndelsen troede hun vel, alt var, som det burde være, og da hun lidt efter lidt langsomt opdagede, at det ikke var det, var det nærværende allerede blevet hende en Vane.

Ludvig troede, han havde giftet sig med et Barn. Han gav hende alt, hvad han havde at give, men hvad han havde, var kun Rester. Det gik mere og mere op for ham selv og andre, at han var ødelagt, at hans Liv var gnavet i dets Rod; han blev meget melankolsk, og når han nu var munter,

ytrede hans gode Lune sig ved bidende Sarkasmer, der hudflettede andre. Han og Stella vare så forskellige som Nat fra Dag..

I de første Par År de var gift, legede Stella endnu med Dukker, eller hun spillede Komedie for Høg. Hun græd, når han gik ud, og var bange i Mørke. Hun havde en livlig Fantasi, holdt af at pynte sig ud med Slør og Blomster og spillede »Operaer« på Klaveret. Det var et Ruskomsnusk af Melodier, som hun satte Ord til, mens hun spillede.

Undertiden om Aftenen, når Høg var inde — hele Dagen var han enten ude eller på sit Værelse — klædte hun sig ud som Nonne og gav lange Scener, hun selv lavede, hvori den grusomme Fader altid havde tvunget den ulykkelige til at gå i Kloster, og skilt hende fra hendes trofaste Elskede; eller hun tog Brudekjolen på og dansede Menuet eller legede Kirke. En Aften kom hun ind og sagde, at hun vilde overraske ham, og han måtte ikke gå ud i Stuen, inden Stuepigen kaldte på ham.

Da Ludvig kom ind i Stellas Kabinet, var der hængt Lagener på alle Væggene, og Stella lå hvid i Ansigtet midt på Gulvet i en stor Møbelkasse, som var behængt med sort Flor og dækket med Lagener. Hun havde sin hvide Kjole på og Myrthebrands over Sløret. Ludvig blev uhyggelig tilmode, Sveden sprang frem på hans Pande, og han kom til at ryste stærkt. Så tog han meget ublidt og heftigt og rev Stella ud af Kassen. Men hun lo ellevildt og sagde, at hun var Julie i Gravkammeret.

Helst vilde hun dog læse højt. Hun tiggede Ludvig om at læse med sig, og når han vilde, kunde de sidde til langt ud på Natten og læse. Hun havde en dejlig Stemme og læste vidunderlig blødt; undertiden kunde han blive helt bedåret deraf og fortabe sig i Lovtaler. Hun lo kun. »Ja,« sagde hun, »jeg er ikke født til at være Herredsfoged-Kone!«

Således levede de i Begyndelsen. Men efterhånden som Stella blev ældre, indså hun, langsomt, men sikkert, at deres Ægteskab var en noget ulige Alliance, at han var

gammel og hun ung, og at det, han gav, og hun måtte nøjes med at modtage, vel ikke var mer end et apatisk Venskab, krydret med en enkelt feberagtig og kort Forelskelse. Men hun opgav ikke Modet, hun var bestandig munter, flagrende, meget talende. Hun var Midtpunktet i hele Egnens Selskabelighed og uundværlig ved enhver Sammenkomst i tre Miles Omkreds. Hvad Ludvig angik, var han dog ret tilfreds, han blev reven med af sin Hustrus Livlighed, de blev begge feterede i Selskabeligheden, og deres Hus var det smukkeste på Egnen.

Excellencen besøgte dem hvert År og var meget indtagen i sin Svigerdatter.

Denne var nu to og tyve År. De havde allerede været gift i tre År, og det syntes, som om den gamle Læge i S. skulde få Ret i sine Forhåbninger.

Der var i Slutningen af Ægteskabets tredje År forefaldet en Episode, som man ikke ganske kan forbigå. Stella var blevet forelsket; den, hun elskede, var en Ven af hendes eneste Broder og omtrent hendes Jævnaldrende, kraftig, smuk og meget forelsket. Hvad der foregik, ved ingen, men en smuk Dag rejste Herredsfogeden til Udlandet med sin Kone. Man talte på Egnen en Del om denne hovedkulds Rejse, glemte den så igen.

Efter sin Hjemkomst tog Stella noget mindre ud end ellers; hendes Helbred var Skyld deri, hun hostede meget, og Lægen frygtede for, at hendes Bryst skulde være angrebet.

Et År efter blev hun Moder. Barnet blev kaldet Nina efter Hendes Nåde Stiftamtmandinden, som holdt hende over Dåben. Stella var meget lykkelig, hun legede med Barnet som med en Dukke, ammede det selv. Folk sammenlignede hende med den hellige Jomfru — Nina blev således Jesusbarnet. Da Nina blev ældre, pyntede Stella hende som en ægte Bébé, var bestandig hos hende og vågede næsten skinsyg over, at ingen anden fik Del i hendes Kærlighed.

Høg bekymrede sig ikke meget om Barnet. Han led efter Rejsen bestandig af Hovedpine og Nervegift, og han talte

med Ånder om Natten. Stella skjulte hans Sygelighed med hemmelig Rædsel.

To År efter blev hun atter frugtsommelig. Hun var meget besynderlig under dette Svangerskab, hun tålte næppe at se sin Mand, hun vilde Uger igennem ikke modtage nogen og lukkede sig inde i et mørkt Værelse, hvor hun tilbragte Dagen ørkesløst henslængt i en Gyngestol; så til andre Tider for hun fra Selskab til Selskab, fra Bal til Bal i Egnen, hun arrangerede en dramatisk Aftenunderholdning i sit Svangerskabs femte Måned, og hun spiste bestandig hidsende Ting; Lægen måtte i den syvende Måned forbyde hende at danse.

Barnets Fødsel varede et Døgn; Lægen mente, Stella havde snøret sig for stærkt under Svangerskabet.

Da Drengen endelig var født, troede Jordemoderen, han var blind, han vejede kun fem Pund og kom straks i Urtebad; man svøbte ham i Bomuld. Den tredje Dag troede man, Drengen var død, Huslægen dyppede ham i Isvand, og han kom til Live igen.

Stella lå længe syg.

Lige fra den første Dag havde hun omfattet Drengen med en næsten feberagtig Ømhed og han fik i Dåben hendes Yndlingsnavn William.

Tiden gik, og tre År efter nedkom Stella atter, denne Gang med en Datter.

Samme År om Efteråret døde Excellencen som Ridder af Elefanten. Han døde stærk, som han havde levet . . . Vågekonen sad ved Sengen og holdt hans Puls, Excellencen så på Uret over Sengen, spurgte så: »Den bli'r svagere?« »Ja, Deres Excellence.« Atter Taushed. Foran Sengen Vågekonen, knælende, ubevægelig, Excellencen rolig, skinnende bleg, med lukkede Øjne. Så det samme Spørgsmål og det samme Svar.

»Ja, Deres Excellence.« Ordene faldt som en Spade Jord på et Kistelåg. Igen ganske tyst.

»Svagere?«

»Ja, Deres Excellence« — — —

Inde i den anden Stue stod Ludvig, Stella og Borgermesteren. Ludvig støttede sig mod en Marmorkonsol og hulkede. Borgermesteren legede tankeløst med en Papirskniv, Stella stod lige ved Døren, hun havde løftet Fløjelsportiøren og bøjet sig frem for at lytte. Man hørte intet uden Taffelurets nervøse, spinkle Dikken.

Excellencens Spørgsmål lød som en utydelig Mumlen; de kunde intet skjelne, men hver Gang de hørte Stemmen, bøjede de dem frem med tilbageholdt Åndedræt.

Undertiden hørte man Samtale fra Hendes Nådes Værelse. Fruen lå tilsengs, hun var begyndt at gå i Barndom. Hun råbte nu og da på Pigen, hæst, skrattende. Ludvig for sammen, når han hørte det.

Stella gik hen og stansede Uret. Inde i Sygeværelset lød Åndedragene tungere, tungere. De var til Mode som skulde Tausheden kvæle dem; mens de ventede.

Excellencen rørte sig i Sengen.

»Rejs mig op«, sagde han meget højt. Det lød næsten som et Råb.

De løb alle ind. Stella og Vågekonen stablede Puder op bag den døendes Ryg. Ludvig og Broderen stod ved Fodenden. Det var, som de mærkede Døden gå forbi sig.

Den døende rejste sig helt op i Sengen, stemmede Fødderne mod Fodenden, så stift frem med de brystne Øjne.

»Nu kommer det,« sagde han. Det hvide Hoved sank tungt ned på hans Bryst — de fo'r alle sammen og gik et Skridt frem.

Så afbrødes Stilheden af en pludselig fremvældende Hulken. Excellencen var død. — —

Man havde aldrig sét et sådant Følge i Stiftsbyen. Man var strømmet sammen for at følge fra hele Stiftet, Kongen lod sig repræsentere ved sin første Adjudant.

I sin lange Tale ytrede Biskoppen, at man med denne Mand begravede en svunden Tid, og at det var smukt at se så mange vise Respekt for det, hvis Tid var omme, men som

man dog burde hædre, fordi det var Fædrenes Gerning. Den nye Tid havde større Krav og håbede at bære i sit Skød en større og rigere Lykke, men man burde bestandig sænke sine Faner for hver den, der, som denne Mand, indenfor sit Syn — var det end snævert — havde gjort sin Pligt og ydet sit bedste.

Hans Højærværdighed var national-liberal. . .

Således blev Excellencen Høg begravet. —

Nogle Måneder efter blev Ludvig Høg forflyttet, han skulde være Byfoged i H.

Stella var fortvivlet derover. Den sidste Aften før de skulde rejse, gik hun med Nina og William op på en Bakke ved Byen. Det var i Maj: hele Egnen lå smilende i Forårets første Friskhed udstrakt for deres Blik. Helt ude blinkede Havet. Stella viste en sidste Gang Børnene alt, pegede på hvert Kirketårn, på hver Mølle, på hver Sti. Nina græd, William stod med Fingrene i Munden og så op på Moderen med store forbausede Øjne. Hun blev ved at pege — hun viste dem hver Plet: det var, som om hun læste i en kær Bog, som hun stod her for sidste Gang og så ud over den kendte Egn fra denne skrånende Bakke.

Så kastede hun sig ned på Græsset og græd. William så forundret på Moderen, derpå gik han hen og tog Hænderne bort fra hendes Ansigt — —

»Kys Willy,« sagde han.

Stella tog Drengen i sine Arme og gik med Nina ved Hånden ilsomt ned ad Højen.

I.

Næste År blev Stella fjerde Gang frugtsommelig og fødte en Søn. De kaldte ham i Dåben Åge.

Høgs havde levet meget stille i H. Det tog Tid, inden man kom i Orden, Nina fik Mæslinger, og så kom Stellas

Svangerskab. Følgen af alt dette var, at de næsten var fremmede i H, de havde næppe gjort Visiter i Byen, og endnu mindre havde de knyttet Omgang med nogen. Således gik Tiden til langt hen i det andet År af Opholdet i deres nye Hjem. — Vi har på dette Tidspunkt nået Efteråret 63.

Det var i Aften første Gang, de så nogen hos sig: Sognepræsten, Rektor ved Skolen og Stiftsfysikus Berg, Herrerne skulde egentlig have spillet Kort i Høgs Værelse, men de var blevet i Dagligstuen hos Damerne. Man drøftede Kongens Sygdom. Man havde i H., som overalt i Landet, egentlig kun lagt ringe Vægt på Kongens Ildebefindende og håbede, det snart måtte være overvundet. Men nu havde Høg i Aften fået Meddelelser fra København, hvori Brevskriveren halvt som Anelse frygtede det værste.

Det var under Følelsen af dette truende, man var blevet sammen i Dagligstuen, lige som når man under et Uvejr alle klumper sig sammen i det samme Værelse.

Man talte også om Grevinden. Høg blev heftig og sagde, man burde søge at glemme hende nu, Rektor kaldte hende med et Udtryk fra en Festtale i Klubben for Danmarks ophøjede Aspasia. Fysikus lo og spurgte drillende, hvem der så var Perikles.

Sognepræsten, en mager Mand af et elegant Ydre, drejede behændigt Samtalen bort fra Grevinden og berørte atter Spørgsmålet om Hertugdømmerne.

Man talte i Munden på hinanden. De mente alle, at skulde Kongen dø nu, stod meget på Spil.

»Gud forbyde det,« sagde Præsten.

Stella havde ophørt at konversere Damerne, hun sad lænet frem på Stolen og lyttede ivrig til Herrerne's Samtale.

»Måske trænger vi til en Krig,« sagde hun.

Lægen smilede. »Fruen går vel med i Ambulancen?« bemærkede han.

Så drøftede man Chancerne for en Krig, Rektor talte med Begejstring om Ånden i otte og fyrrer. Præsten mente,

Tiderne havde forandret sig siden da, sligt gjentog sig ikke, sagde han.

Efterhånden fik Samtalen et mere almindeligt politisk Præg, man behandlede Konferencen i London, Rektor påregnede sikkert Hjælp fra Frankrigs mægtige Cæsar.

Damerne blandede sig i Konversationen, og den gik over til andre Emner. Lægens Frue havde set Kejserinde Eugenie i Paris, hendes Krinoline havde fyldt hele Vognen. Høg fortalte Hofhistorier fra Tuilerierne.

»Det er dog værre i Spanien,« slap det ud af Lægens Frue.

Man lo og kom ind på Fabler om Dronning Isabella; Rektorinden mente, at Dronningen havde for mange Skriftefædre, og Lægen sagde, at Skriftefædre — det vil sige, dem med Coelibat — i det hele var en farlig Institution. Det var et Stikleri til den elegante Præst, om hvem man påstod, at han overfor Menighedens Dameverden og ikke mindst overfor Stella havde visse katolske Tendenser.

Pastoren smilede og gik ind på Spøgen: Man kunde ikke forlange for meget, vi var alle Mennesker . . .

Under denne Stemning rejste man sig for at gå tilbords. Nina og William havde fået Lov at være med.

Stella bad om Rektors Arm, Høg førte Rektorinden. Bordet var ødselt dækket, Stella havde trods Årstiden fyldt den store Opsats med stærkt duftende Blomster, der var en Overflod af slebne Glas og Karafler, af Syltetøjsassietter og Dessert-Skåle . . . Efter Excellencens Død havde Ludvig fået Størstedelen af Familiens kostbare Service, og Stella, der nok ønskede at kokettere med Husets prægtige Apparat, havde iaften benyttet så meget deraf, som muligt var.

Buffeten var opfyldt af store Planter, Palmer og Bregner og alle Lysene i Kronen var tændt.

Provinsdamerne var blændede, de sad og skottede hen til hinanden og så prøvende på hvert Stykke på Bordet; efter fem Minutters Forløb havde Rektorinden vejet hver Ske og værdsat hvert Fad. Præstens Frue blinkede misbilligende til

sin Mand, men Pastoren, der elskede Luxus, strakte sig velbehageligt på Stolen og nød Retterne forud.

Han lagde Mærke til en Vase med et pragtfuldt Navnechiffer i Guld. Om den var fra Sèvres?

»Excellencen havde modtaget den af Louis Philippe — han havde været i Frankrig i en diplomatisk Mission — den var fra Sèvres« . . .

Pastoren havde nok tænkt det. Han havde selv besøgt Fabrikkerne ved Sèvres.

Rektorinden begyndte at trække sine Handsker af, men så pludselig, at Stella beholdt sine på, blev så rød i Hovedet og gav sig til at knappe dem igjen.

Tjeneren i lyseblåt Liberi bød Fisken omkring.

Det var meget vanskeligt at få Fisk på denne Årstid — hvor Fru Berg købte? — Fru Berg lo og erklærede, hun vidste det ikke, Pigen besørgede det. — Fisk var meget dyr i en Husholdning, når Manden ikke spiste Plukfisk. — Og Rektor spiste det ikke? Aldrig. — Om Stella havde sét noget værre end »Dronning Marguerites Noveller?« — Nej aldrig? Berg påstod, at Kongen spiste med Fingrene . . . Dronningen havde spist Pandekage med Kniv.«

Den blå havde skænket Hochheimer i Glassene. William græd, fordi han ikke havde fået Snitter.

Rektorinden satte sine Pincenez på Næsen: Hun havde aldrig sét så mørkt et Barn. En komplet Zigeuner.

Fysikus drak privat med Pastoren.

Stella bøjede sig frem forbi Rektor og spurgte Pastorinden, om Børnene stadig brugte Tran? — Fru Berg afskyede Børn, når man havde sex —

Der blev et almindeligt Skrig. Rektor tog på at docere, Præsten demonstrerede ivrigt mod sin Dame og lagde i sin Iver Hånden på hendes Arm. Den unge Frue havde fyldige Arme og brugte Halværmer ... Berg talte om Malthus. Stella greb Navnet og spurgte ned over Bordet, hvem Malthus var, Præsten smilede forlegen, Fru Berg lo og kastede sig tilbage i Stolen, råbte over til sin Mand.

Det var en af Menneskehedens Velgjørere, sagde han.

Om Høg vidste, hvor stort Asyllegatet var. Præsten havde hørt 5000 Rigsdaler. Det var en stor Velgjerning mod Byen.

Det var dumt at påstå, at mørke Børn skulde være mere lidenskabelige end blonde. Rektorinden havde sét mange blonde Børn, som var meget lidenskabelige . . .

Nej, Høg vidste det ikke . . .

De talte i Munden på hverandre. »Den blå« gik omkring og skænkede, det var en gammel Rødvín fra Excellencens Tid. Pastoren erklærede ikke længe at have smagt en sådan Vín . . . Han sad og så glad på, hvorledes den oliede på Glasset.

Stemningen blev meget livlig. William kom hen på Stellas Skød, Nina sad hos Lægen.

Det var ingen Sag, når man kunde få så kønne Børn, Fru Berg erklærede sine Unger for ækle, Rektor troede, hun havde altfor megen Selvkritik — den ældste var virkelig meget flink i Latin . . .

Ja i Latin . . .

Høg drak i denne Sammenhæng et Glas for Damerne, som Samfundets Mødre. Stella tog sine Handsker af. Rektorinden faldt i Forbauselse over en Opsats . . . Den var en Gave fra Kongen . . . forresten knyttede der sig en pikant Historie til den Opsats . . .

Stella begyndte at fortælle. Høg afbrød hende og rettede . . . Historien var pikant. Man kom atter ind på Historier om Grevinden. Kongen havde foræret hende en Natstol fyldt med Appelsiner og hver Appelsin indsvøbt i en Femdalerseddel . . . Det var uhyre morsomt og jovialt af Kongen, Lægen mente, at det havde den gamle Aspasia vel næppe fået af sin Perikles.

De lo voldsomt, selv Pastorinden blev reven med af Lystigheden. Fru Berg brækkede Stoleryggen ved at kaste sig hårdt tilbage, Præsten greb om hende.

Den blå kom ind med en Bakke og gik hen til Høg. »Det var et Telegram«.

»Et Telegram.« Høg sprang op, greb Telegrammet. I samme Nu havde alle set det. Der blev ganske stille. Stella satte William hårdt ned på Gulvet.

Høg var meget bleg. Han krammede lidt om Papiret.

»Kongen er død,« sagde han, dumpt, grødet.

Stolene blev skubbende tilbage, de rejste sig alle. Så blev der atter ganske stille. Man kunde have hørt en Knappenål falde til Jorden i Stuen. De så alle ned for sig — Præsten havde foldet Hænderne.

William stod ved Siden af Moderen. Han så fra den ene til den anden. Så gav han sig pludselig til at græde.

Lidt efter var Stella og Høg alene tilbage i Spisestuen. Gæsterne havde sneget sig lydløst bort, én efter én. »Der vil komme strenge Tider«, sagde Høg. Stella gav sig til at slukke Lysene på Buffeten . . .

Krigen kom. Der lå mange danske Tropper i H., men man frygtede hver Dag at måtte gå længer mod Nord og opgive Byen. Fjenden var rykket frem norden for Kolding — Vejen lå åben.

Kronprindsen var kommen til Byen om Eftermiddagen for at sé til de Sårede på Byens Lasareter. Høg var ude med hans kongelige Højhed,

Det var ud på Aftenen. En kold, gjenneblødende Efterårsregn, pidsket af en hvinende Storm.

Hjemme hos Høgs var det mindste Barn sygt. Lungebetændelse, Berg gav kun ringe Håb.

Der var sat Skærm over Lampen. Stella sad ved Vuggen helt i Mørke henne i Krogen ved Kakkellovnen. Hun vuggede med Foden, helt mekanisk; når Barnet klynkede, gav hun sig til at nynne sagte. Undertiden skræmmedes hun op af sin Adspredthed, lagde sig ned over Vuggen og lyttede til det gispende Åndedrag. Tog sig så om Hovedet og sukkede.

Regnen slog hårdt mod Ruderne, greb i det raslende Thermometer . . . Folk talte højt nede på Gaden.

Hun satte sig atter op. Barnet lå med store angstfulde, spørgende Øjne, der fulgte hende overalt. Hun næsten pintes under dette taust, hjælpeløst bedende Blik. Hun så til Siden, vilde knibe ud fra Blikket, men følte det hjælpeløst imod sig, kunde ikke slippe fra det. Og Øjnene var store, glasagtige, glandsfulde.

»Vug Åge, Nina«, sagde hun.

Nina havde siddet og strikket ved Lampen. »Hvor er William,« spurgte Moderen.

Han sad sammenkrøben på en Skammel og sov gjemt bag Gardinet. Billedbogen var falden ned på hans Knæ.

Åge drejede Hovedet ganske lidt på Pudlen og fulgte Stella med Øjnene, mens hun gik hen over Gulvet til Vinduet, hun ruskede lidt i William. »Nu skal Ane bringe dig i Seng,« sagde hun.

Hun stillede sig med Ryggen mod Stuen og så ud.

Folk løb uroligt frem og tilbage på Gaden. Man råbte til hinanden i Forbifarten, løb videre, dukkende med Hovederne for Regnen. Stormen havde revet Barberskiltet løs på Huset ligeoverfor, så Messingbækkenet klaprede mod Muren . . . Det tog på med ujævne Rusk i Regnen . . .

Stella gik tilbage til Vuggen. Åge så på hende og smilede ganske svagt, hans Bryst gik heftigt op og ned, de små Hænder pillede krampagtig ved Vuggekanten. Han begyndte at blive blå i Ansigtet.

William gik hen til Vuggen og så nysgerrig på Broderen.

»Lille Bro'r er syg,« sagde han og stod og pillede ved det grønne Omhæng. Stella havde ingen Ro, hun gik op og ned ad Gulvet, standsede i Krogen, gik atter frem og tilbage. Hun syntes, Stormen blev heftigere og heftigere for hvert Minut. Hun stod atter ved Vinduet. Høg måtte jo dog også snart komme« . . . Hun skræmmedes af et enkelt Hornsignal nederst i Gaden.

»Når kommer Fa'er,« spurgte Nina.

Stella så ud. Der løb mange Mennesker på Stenbroen frem og tilbage, hun hørte dem råbe omme på Torvet, høje Råb,

ligesom Kommandoråb. Hun så et Par Officerer tale meget ivrigt nede under Lygten lige overfor. De havde lange dyngvåde Regnkapper på.

Åge græd i Vuggen. Hun gik tilbage for at vugge ham. Stormen tog stærkere fat, det pidskede ned . . . der lød mange Trin på Gaden, stadig flere. Vinden sukkede i Kakkelovnen, Barnet klynkede ganske sagte.

»Hvor de løber,« sagde Nina. Hun var krøben op på en Stol ved Vinduet.

William stod og trak hende i Kjolen.

Man hørte Hovslag i Gaden, hurtige Råb, Hornsignaler . . . Stella fo'r op fra Vuggen . . .

»Mo'r dog,« råbte William angst og rendte henimod hende. Nina løb bort fra Vinduet. Lige med Et gav begge Børnene sig til at græde . . .

Hornene lød nu fra alle Kanter — ilsomme Hovslag, Løb . . . de råbte højt på Gaden. Stella rev Vinduet op igjen. Stormen slog det bragende ind mod Muren, Regnen pidskede hende i Ansigtet og rev hendes Forhår op. —

Der var Folk i alle Porte, Soldaterne løb ud og ind. Et Kompagni gik i sluttet Trop ilsomt ned gennem Gaden. Trinene lød sluprende på den oversvømmede Stenbro . . . Hun hørte et Par Koner græde nede i Gadedøren.

»Kommer De?« råbte hun til dem.. Og endnu en Gang højere: »Kommer De?«

Stormen rev hendes Ord bort; ingen hørte hende, hun holdt på det klaprende Vindue — Hornsignalerne lød ængstelig kaldende som korte Nødråb, ilsomt fra alle Sider.

»Kommer De,« råbte hun igjen og stærkere, bøjet langt ud af Vinduet. Ingen svarede. En Adjudant red forbi i Galop — hun råbte igjen, han svarede og virrede med Hovedet, Stormen udviskede hans Ord. '

Nina sad ved Vuggen.

»Mor, Åge blir sort i Ansigtet,« sagde hun.

Moderen løb tilbage. Barnet lå rallende med stive Øjne, hun rev Nina væk og kastede sig med et Skrig fortvivlet ned

over Vuggen — tog Barnet op, lagde det atter ned . . .

»Han dør, han dør,« råbte hun. Hun fløj op, greb en Flaske og hældte nogle Dråber i en Ske. »Han dør,« gentog hun sagtere, blev ved mekanisk at gentage: »Han er død, han er død« — —

Vinduet klaprede voldsomt imod Muren. Vinden tog fat i Gardinet og løsrede det så det fløj som en Fane langt ind i Stuen; Flammen i Lampen slog op og osede . . . William og Nina sad henne i en Krog bag Bogskabet og græd sagte; Drengen havde lagt sit Hoved ned i Søsterens Skød . . .

Stella lå udstrakt over Vuggen. Nede på Gaden lød der urolig Trampen af mange Støvler, forvirrede Råb, hun så med Angst på Barnet.

Så blev Døren revent op.

Høg havde en lang Regnkappe på, Vandet dryppede ned ad ham og flød i store Strømme hen ad Gulvtæppet. »De er her,« sagde han hurtigt, »Prindsen flygter.«

Børnene gav sig til at skrike højere. Høg strøg Vandet af sin Kappe . . .

Han havde ondt for at tale.

»Går du igjen,« spurgte Stella angst.

»Ja, Prindsen rejser om lidt.«

Hun stod nogle Øjeblikke. Derpå sagde hun sagte:

»Barnet dør.«

Høg gik hen til Vuggen, hvor Åge lå og krammede med sine små Hænder om Lagenet. Så bøjede han Hovedet og gik . . .

Stella så ham løbe ned ad Gaden til Klubben. En lang Række Soldater drejede om på Torvet. De mere løb end gik, Hovederne dukkede ned bag de opslagne Kraver; Regnen blev stadig tættere, man hørte Vandet slå op om de trampende Ben . . . De lange Rækker så ud som et mørkt Legeme.

Mænd og Koner rendte forvirret frem og tilbage på Fortoget. Hornene kaldte uafslædig.

Så lød der Hovslag fra Torvet. Kavalkaden sprængte forbi, Slængkapperne flagrede i Stormen, Hestene stønnede — Stella gjenkendte Prindsen. — Hun så hans Træk tydelig i Skæret fra Lygten — han var hvid som et Lagen.

Stella rystede, så Tænderne klaprede i Munden. Regnen havde vædet hendes Hår og Ansigt. Hun vendte sig, William stod og sled i hendes Kjole.

»Hvad vil du?« spurgte hun.

»Hvorfor blæser de,« spurgte han.

»Fordi de danske flygter,« sagde hun og så igen ud. William hvinede.

»Nu sover Åge,« sagde Nina.

»Hvad siger du?« —

»Åge sover.«

»Sover?« det lød som et Skrig, hun så hen til Vuggen . . . hun syntes ikke, hun kunde flytte en Fod . . .

Vinduet brasede voldsomt mod Muren, den ene Rude gik itu, og Skårene faldt raslende ned på Stentrappen. Den ilsomme, ensformige Trampen af Troppernes Marsch gennem Gaden tabte sig mere og mere . . . man hørte kun nu og da et enkelt skingrende Horn.

Stella lå plat ned på Gulvet ved Åges Vugge og hulkede med Ansigtet ned i Gulvtæppet.

William græd hele Natten.

II.

De fleste var enige om, at William var en underlig Dreng.

Han var meget mørk, både af Hud og Hår og havde mærkelig store Øjne med et vagt, tungsindigt, lidt flakkende Blik. Hans Hoved syntes for stort til Kroppen; som han holdt dårligt, så at han så endnu mere rundrygget ud. Han havde fået et Par meget tynde Ben at gå på og lange Arme, underlige halvt kantede, halvt theatralske Bevægelser.

Hans Gang var uens og besynderlig. Han kunde småsnakkende med sig selv slentre langsomt hen langs Husene — Stella påstod, han sled Huller på sine Albuer ved således altid at gnide sig op ad Væggen — med dukkende Hoved og krummet Ryg, Armene sladskende. Så pludselig snublede han over sine egne Ben, som han altid satte indad, og gav sig til at løbe. Hvor han så ud, når han løb! Man kom til at tænke på de små, vanskabte Trolde med uforholdsmæssig store Hoveder, som ligger sammentrykte i Æsker og springer op, når Æsken åbnes. Så stod han igjen stille, slentrede igjen, gav sig atter til at løbe.

Når han talte, gestikulerede han meget. Han brugte mange sjældne Ord, og hvad han sagde, var ofte stillet op ligesom Replikkerne i en Komedie.

Således så William ud, og således talte han . . .

Nina og William stod tidligt op, længe før de andre. Så kom de om Vintermorgenen ud i det kolde Køkken, hvor Kokkepigen smurte Skolemaden ved det dryppende Tællelys. Hun havde altid Nattrøje på, og skar Brødet ved at holde det ind mod sit Bryst. Undertiden blev William ækel ved Maden — Pigens Nattrøje var ofte helt grågul i Kuløren — og kastede Smørrebrødet på Vejen til Skolen. Mens Børnene drak The, stod Pigen og redte sit Hår over Køkkenbordet, hun holdt altid den ene Fletning i Munden, mens hun redte den anden.

Når Børnene var gået, gik hun i Seng igjen. Flødemanden vækkede hende så, når han kom Klokken ni; halv ti fik Stella The i Sovekamret.

Det hændte nu og da, at Høg, plaget af sin evindelige Søvnløshed, stod meget tidlig op.

»Hys«, sagde Pigen så, når Børnene tænderklaprende åbnede Døren til Køkkenet.«Borgermesteren er oppe«.

De Dage vovede Nina og William slet ikke at tale. Nina stod og læste hvidskende i sin Katekismus henne ved det osende Lys, William satte sig ved Vandspanden. Men han

kunde aldrig sidde stille, så rokkede han urolig på Bænken, så Vandøsen faldt pladskende ned i Spanden.

»Hys, William,« sagde Nina, »Du ved jo, *Fa'r* er oppe.«

Og når han sagte vilde liste hen over Gulvet, faldt han over Kulkassen ved Skorstenen. Af Forskrækkelse gav han sig til at patte på alle sine fem Fingre.

»Så skulde da al Landsens . . . dit Klodsfæ,« skændte Pigen.

Når Børnene gik ind gennem Spisestuen, så de Faderen sidde ved Bordet med et Håndklæde om Hovedet. De sagde »God Morgen« ganske sagte, han nikkede blot uden at vende sig eller tale. Nina åbnede Døren og listede ud, William bag efter — men Drengen kunde i sin Befippelse sjældnen få Døren lukket. Så stod han længe og raslede med Låsen indtil Faderen rejste sig med et utålmodigt »Nå« og smækkede den hårdt i.

Børnene kom hurtigt ned ad Trappen. En sådan Morgen var de glade, når de frelste nåede ned på Gaden.

Ellers var William næsten altid bittert stemt om Morgenens. Han anså sig regelmæssig hver Dag på sin Vej til Skolen for en bitterlig forurettet, for en Martyr. Han gik så og talte højt med sig selv og lagde Hævnplaner mod dem, der jog ham ud i Mulm og Mørke, og selv sov: hans Hævnplaner blev til Fantasier, lange Mordromaner mod Rektor og Skole og det hele. Engang imellem kunde han også løfte Armen og knytte Hænderne mod Borgergadens mørke Vinduer, bag hvis Gardiner de lykkelige sov, som ikke skulde have Mathematik i første Time. Midt i sine Fantasterier stødte han på en Gadelygte eller faldt ned i en Kælderhals. Han kunde aldrig gå uden at komme galt afsted.

Drengene sad i Vestibulen og halv sov på lange Bænke langs med Væggene. Inspektøren gik søvndrukken omkring og knipsede dem ubarmhjertigt i Hovedet med sin knyttede Hånd. Så afbrød et Hvin den søvndyssende Mumlen af al den hvidskende Læsning i Kofod, Balslev og Luthers lille. Hver Gang en Lærer kom op ad Trappen, rejste alle

Drengene sig på Rad. En enkelt, der var falden i Søvn, fik af Sidemanden et vækkende Puf og for op, mens han tabte Bogen af Hånden. Inspektøren lod ham springe over Stokken, til han vågnede. I det hele taget var Hr. Inspektør vanskelig om Morgenens. Han gik og gned sine Øjne og søgte at få Lemmerne strakt ved noget, han kaldte nødvendige Irettesættelser til de Lømmeler i 5 Real, men som for upartiske Øjne betænkelig så ud som en Brydekamp, hvori man kæmpede med ofte skiftende Held.

Forresten rensede han sine Negle og lod Pedellen, der listede lydløs omkring i et Par aflagte Gymnastiksko, børste sin Frakke, der i Forvejen var så velbørstet, som en skinnende Frakke kan være det.

Drengene var glade, når Timerne begyndte.

Og dog var disse Timer ikke just interessante. Skolen i H. havde gamle Lærere, som holdt sig til Lærebøgerne og til de fastsatte Pensa. Historien var Årstal, Geografien Tal og Navn. Sprogene var Verber at bøje, Syntax og Bojesens Antikviteter, som var Historiens Årstal og Tørhed gylpet op igjen.

Lærerne sad krumryggede på Katedret med Bøgerne opslået men med lukkede Øjne. Der var god Respekt i Skolen, og de kunde rolig gjøre det. Den, der var oppe, stod med Oversættelsen på et Blad inden i Bogen, og de andre sov. De sad med Bagdelen skudt langt frem og Hovedet ned på Armene og sov eller vippede frem og tilbage på Bænken, mens de i Smug læste på det næste.

Når den, der var oppe, var færdig, rejste han sig på Tæerne for at se efter Karakteren, viste sin Sidemand, hvor han var sluppen, og satte sig ligesom de andre. Således gik Timerne.

I de små Frikvarterer blev man i Klasserne. Som oftest læste man højt i Munden på hverandre, eller man sloges med Papirskugler eller med Blæk, som man klattede rundt med i hele Klassen. Når Læreren kom ind, gik Timerne igjen som før.

At kunne sin Lektie var det store Mål. Klassen lærte Sprogene ved at plapre udenad efter trykte Oversættelser, Historien efter historiske Tabeller, Geografien læste man på Kortet. Lærerne satte Pris på Bogens Ord og hadede Fantasier.

Den flittige fik ug'er, Flidsbelønninger og Lovtaler ved den månedlige Omflytning, den dovne havde en dårlig Karakterbog, blev flyttet ned og kom som yderste Straf »til Rektor«. Det var noget forfærdeligt at komme til Rektor. Man ventede Månedens sidste Dage med Frygt og Bæven på, hvem Loddet skulde træffe; den, hvis Månedskarakterbog blev holdt tilbage, vidste, hvor den skulde hentes.

Rektors Værelse var et stort Rum med Reoler langs alle Vægge. Der stod en gammel Sokrates på Kakkelovnen. Henne i et Hjørne på et lille Bord lå et rødtindbundet Monstrum: et græsk Lexikon, Lærerne havde foræret deres Foresatte til hans Sølvbryllup. Ved Artium lå Bogen ved Siden af sin Ejermænd på Examensbordet. Pedellen betragtede den som en Helligdom og svøbte den ind i grønt Klæde, hver Gang han skulde bære den.

Her var det, man kom hen når man skulde til Rektor.

Synderne ventede i Forværelset med blege Miner og Atlas over den gamle Verden stoppet op på Ryggen mellem Vesten og Skjorten. De vidste jo, hvad der ventede dem. De kom ind én for én.

Skolens Styrer åbnede Døren. Den afstraffede Synder gnubbede sig ud gennem Døren og forsvandt.

»Den næste,« sagde Rektor meget højt. »Den næste« kom ind. Rektor satte sig, bakkede lidt af Piben, dukkede det tæt klippede grå Hoved helt frem mod den ulykkelige, så skarpt på ham med sine små plirrende Øjne. Slog så med et talende Fingerknips ud med Hånden.

»Er det nu dig igjen? « sagde han og klemte Læberne sammen med en ejendommelig klagende Hvidskelyd. »Er det nu dig igjen?« Rektor gentog altid sådanne Spørgsmål, og anden Gang blev Beklagelsen endnu mere sorgfuld og

hvislende. En Styrtesø af Spytt ledsagede den voxende Bekymring, og Synderen stod ret uden at turde tørre det af.

Det *var* jo ham.

Rektor så atter på sit Offer. »*Vil* du da *kun* gjøre dine Forældre Skam?« spurgte han så atter. Han lagde bestandig Trykket på det første Ord, snuppede derpå Sætningen af og sluttede med et langt Fingerknips, der ligesom satte et veltalende Spørgsmålstegn efter Sætningen.

Så formanede han. Han talte langsomt, med rokkende Hoved. »Det er dog besynderligt med den Dreng. Han har gode Evner, der er ikke det mindste i Vejen, og hæderlige Forældre til at give et godt Exempel.« Derpå pludselig med stærkt Eftertryk: »*Hvad* siger din Fader?«

Atter det spørgende Knips og et fixerende Ophold. Fra Synderen en Mumlen. Et frygtsomt Forsøg på at undgå Styrtesøen . . .

»Nå — og din Moder. Det er en meget elskværdig Kone« — Rektor slæber betydningsfuldt på Ordene. — »*Vil* du huske at takke hende for sidst? . . .«

Synderen tørrer sig skyndsomt i Ansigtet. Rektor ser på sine hvide, soignerede Hænder, meget bløde Hænder.

»*Nå*«. Han rejser sig, går kroget hen over Gulvet med knirkende Støvler, stanser et Øjeblik, lægger Fingren på Næsen og sér op på Sokrates.

»*Kom* så her hen!« siger han. Synderen går et Par Skridt frem, Rektor stikker Hovedet helt ned imod ham, så hans Næse, hvis tre røde Vorter dryppe af den svedgivende Anstrængelse, næsten berører hans Pande: »*Vil* du så blive bedre?« Og efter at have rettet dette energisk fremførte Spørgsmål til den ulykkelige, vender han sig og tager et langt Futteral frem bag Bordet.

Drengen skeler hen til Futteralet, giver et Skub til »den gamle Verden« på sin Ryg, og ser sønderknust ynkelig ud. »*Træd* så ned på *Tæppet*!« Den store Mands Stemme er bleven dæmpet hemmelighedsfuld, Håndbevægelsen er